

Gert-Jan Segers
**WAAROM DOE
IK DIT IN
VREDESNAAM?**

Overwegingen van een christenpoliticus

Deze uitgave kwam tot stand in samenwerking met

ChristenUnie

Geef geloof een stem

Boekverzorging: Andries Mol

Omslagbeeld: Anne Paul Roukema

Met dank aan Gerjan van den Heuvel

ISBN 978 90 239 5720 1

ISBN 978 90 239 5721 8 (e-book)

NUR 740

© 2019 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden

Uitgeverij KokBoekencentrum vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Woord vooraf

In dit boek leren we een man kennen die er soms mee worstelt 's ochtends uit bed te komen. Hij vertelt erover in deze prachtige doorkijkjes in zijn leven en werk. Niet omdat Gert-Jan Segers arbeidsschuw zou zijn. Integendeel, zoals nog zal blijken. Maar het opstaan valt hem zwaar, omdat het leven hem soms erg aangrijpt. Waartoe nog op pad gaan, en stad en land afreizen, als je toch vooral geconfronteerd wordt met verwijten, drogredeneringen en schijnbaar onoplosbare ellende? (En overigens ook omdat hij een avondmens is, zo geeft hij ruiterlijk toe.)

Gert-Jan ken ik vooral van de snelle telefoontjes tussendoor. We hebben elkaar gelukkig ook dikwijls langer ontmoet, hoor, en gedachten uitgewisseld. En dan zijn het altijd zijn sprankelende energie, enthousiasme en belangstelling die opvallen. Wat mij echter in deze columns raakt, is dat er ook veel zwaarigheid is, en zelfs vertwijfeling. Dat geeft de dikwijls grappige en ontroerende scènes uit zijn dagelijks leven een rauw randje. Gert-Jan is geen gelovige die op alles meteen een antwoord heeft. Of een politicus die met een *can do*-mentaliteit alle bezwaren wegwuift. Geen 'Macher' die aan de hekken van het torentje staat te rammelen, of zijn achterban opzweept. Hij geniet van het leven, maar lijdt ook onder het verdriet en het onrecht dat er is, in Nederland en daarbuiten.

Hannah Arendt heeft het bekende onderscheid uit de klassieke filosofie tussen een *vita contemplativa* (contem-

platief leven) en een *vita activa* (actief leven) in haar werk *De menselijke conditie* opnieuw doordacht. Zij heeft laten zien hoe kwalijk het is wanneer mensen zich terugtrekken uit de modderige praktijk van het alledaagse handelen en alleen nog een *vita contemplativa* leiden. Dan worden het zolderfilosofen, schippers-aan-wal of naïeve idealisten met smetvrees die protesteren tegen elke reuk van compromis of generositeit jegens andersdenkenden. Tegelijkertijd moeten we volgens Arendt evenmin vervallen in grote woorden en daden die alleen voor de marktplaats bedoeld zijn, en niet gericht zijn op blijvende, inclusieve en positieve veranderingen. Aan Arendts boek moest ik steeds denken bij het lezen van Gert-Jans verhalen. Het zijn verhalen van een moderne mens, bij wie het ‘*dubito, ergo sum*’ (ik twijfel, dus ik ben) steeds doorklinkt. Hij denkt na, worstelt, en is verontwaardigd over onrecht. Maar het zijn ook verhalen van een mens die een *vita activa* leidt, een leven dat geleefd wordt op de bodem van hoop en heilige liefde voor de wereld om hem heen. We hebben ‘dappere, fiere christenen’ nodig, zegt hij ergens. Wie dit leest, weet: dat is Gert-Jan zelf. Niet in de eerste plaats vanwege zijn onvermoeibare en toeloze inzet voor de ChristenUnie in Den Haag en elders (hoewel dat ook bewonderenswaardig is!), maar vooral vanwege zijn moed om in dat hectische *vita activa* dat hij leidt, te blijven worstelen met zichzelf, met de strijd die wij hebben te strijden. Om soms moeilijke of controversiële dingen te zeggen, pal te staan voor inclusiviteit en empathie in het gepolariseerde debat over het slavernijverleden, voltooid leven of Zwarte Piet. Hij huilt niet mee met de wolven, maar met de wenenden.

Gert-Jan 'leeft met God en staat met zijn voeten in de klei' (zijn eigen woorden over mensen die hij bewondert). Hij benoemt zelf zijn eigen geloofshelden, van Mozes en David tot Pater Frans en gewone trouwe gelovigen. Zijn eigen leven – zijn actieve en contemplatieve bijdragen aan ons landelijke politieke en publieke debat – is voor mij net zo'n groot getuigenis. Misschien moeten we het hem gunnen wat vaker uit te slapen en uit te rusten – om juist dan het suizen van Gods Geest te horen. Dan kan hij daarna, gesterkt, en wat later op de dag, zijn weg weer vervolgen. Want we hebben hem nog langer nodig.

Beatrice de Graaf

Waarom doe ik dit in vredesnaam?

Zoals een wielrenner bij de dag leeft en na een zware bergetappe het cliché bezigt dat ‘Parijs nog ver weg is’, zo heb ik al wekenlang mijn dagelijkse loopje tussen fractiekamer en de Stadhouderskamer. Er zijn ochtenden dat ik wakker word met een groot verlangen om me nog een paar keer om te draaien. Maar ik weet dan direct ook dat er echt nog even stevig doorgewerkt moet worden. En ik ben – geloof ik – nog nooit zo blij geweest met de rust van de zondag.

Tegelijk realiseer ik me ook hoe bijzonder het is dat wij als partij-met-de-Bijbel dagelijks aanschuiven bij de tafel waar macht en moraal elkaar ontmoeten en waar cruciale beslissingen vallen, die soms de levens van miljoenen mensen raken. Ik besef regelmatig hoe geweldig het is dat we in de positie zijn om het allemaal iets rechtvaardiger, iets beter te maken. Maar juist omdat de weg naar Parijs lang en zwaar is, vraag ik – ik geef toe, ik ben een mens – mezelf ook weleens af: waarom doe ik dit in vredesnaam?

De ChristenUnie had het ook niet hoeven doen. We hadden kunnen doen wat de SP deed: weigeren aan te schuiven. Met GroenLinks lukte het na twee pogingen niet, dat had ons ook kunnen overkomen. Ik heb de afgelopen weken veel bemoedigende mail gekregen, maar ook weleens mails waarin mensen mij met klem opriepen niet (verder) te onderhandelen. Want ik zit aan de tafel van botsende idealen en ik nip aan wijn waar een scheutje

water bij is gedaan. Als mailers mij vertellen dat ik moeilijke compromissen zal moeten sluiten, dan kan ik ze alleen maar gelijk geven. En het sluiten van compromissen kan mooi zijn als je ziet dat een ogenschijnlijk onhaalbaar ideaal toch iets dichterbij is gekomen, maar een compromis is soms ook gewoon pijnlijk. Akkoord gaan – tijdelijk, maar toch – met iets wat het bij lange na niet haalt bij je diepste overtuigingen, zorgt soms letterlijk voor slapeloze nachten. Momenten waarop ik het mezelf ook afvraag: waarom doe ik dit in vredesnaam?

Een voorproefje van de gevolgen van een compromis smaakte ik bij de besluitvorming over het eigen risico. Zeker voor mensen die chronisch ziek zijn of alleen kunnen leven op dure medicijnen is dat eigen risico een zware en niet te vermijden belasting. Als het aan het huidige, demissionaire kabinet had gelegen, was het van 385 naar 400 euro gestegen. Als ChristenUnie wilden wij het verlagen en via spoedwetgeving hebben we het voor volgend jaar kunnen bevriezen op het huidige niveau van 385 euro. Minder goed dan ons eigen voorstel, maar toch echt beter dan wanneer we niets hadden gedaan. Als je dan tegenover een voltallige oppositie staat – inclusief de PvdA die zelfs nog voor verhoging van het eigen risico heeft getekend – weet je wat ons te wachten staat. En dat hoort erbij.

En toch. Toch schuif ik ook vandaag weer aan in de Stadhouderskamer. Met m'n volle verstand, met overtuiging en zelfs in naam van maatschappelijke vrede. Het is honderd jaar geleden dat liberalen en confessionelen vrede sloten met de Pacificatie van 1917. De christelijk-sociale beweging kreeg eindelijk haar felbegeerde onderwijs-

vrijheid in ruil voor algemeen kiesrecht. Er zijn weleens slechtere compromissen gesloten. Maar het was ook de beslechting van een bittere maatschappelijke strijd tussen voor- en tegenstanders van onderwijsvrijheid, tussen confessioneel en seculier, tussen 'kleine luyden' en de toenmalige elite. Voor mij zijn deze coalitieonderhandelingen en het aanstaande kabinet van liberalen en confessionelen de viering van een eeuw pacificatie.

Meer nog. Via deze onderhandelingen wil ik me inzetten voor de maatschappelijke vrede in ónze tijd. We zien dat tegenstellingen toenemen, de kloven groter worden. In de discussies over pensioenen en arbeidsmarkt dreigt de scheidslijn tussen jong en oud en tussen mensen met een vaste baan en met een flexibele baan groter te worden. Cultureel krijgt de tegenstelling tussen links en rechts, tussen kosmopolieten en bezorgde burgers soms een rauw randje. Hoe bitter die strijd kan worden, zien we aan de botsingen in de VS. Zo erg is het hier gelukkig nog niet, maar ik wil doen wat ik kan om dat te voorkomen en beter te krijgen. Ik schuif aan en praat mee – in vredesnaam.

Gepubliceerd op 29 september 2017, tijdens de coalitieonderhandelingen van het kabinet-Rutte III.

Herman en de hel

Als Herman zich voorstelt, heeft hij aan een paar zinnen genoeg. Maar voordat die uitgesproken zijn, zijn we wel een tijdje verder. We zitten met twaalf volwassenen in een kring, zoals we dat gedurende de afgelopen Reveilweek iedere dag een uur deden. Iedereen heeft een eerste indruk van de anderen en aan het eind van de week en veel mooie gesprekken verder zijn die indrukken allemaal veranderd. Achter iedere eerste indruk gaan verhalen schuil. Hermans eerste indruk is dat hij stottert. Maar nog veel vaker zwijgt hij. En als hij spreekt, willen mensen zijn zinnen soms afmaken, of begrijpen ze hem niet en moet hij die bijna onuitspreekbare zin helemaal opnieuw langs zijn tong naar buiten duwen. Met horten en stoten vertelt hij iets van zijn verhaal.

Herman was drie maanden oud toen hij een longontsteking kreeg en door artsen werd opgegeven. Met negen maanden kwam daar een tweede, ernstige longontsteking overheen. Opnieuw gaven artsen de hoop op en opnieuw onterecht. Maar dit keer liep hij door een zuurstofgebrek een beschadiging aan zijn spraakvermogen op. Een handicap die hem vergezelt als een doorn in zijn vlees, als een Jakobsteken.

Op de middelbare school zit Herman in een klas die geen genade kent. Hij is anders, komt nauwelijks uit zijn woorden en in die jungle moet hij het onderspit delven. Het was een hel, vertelt hij. Zo erg dat hij naar een ander deel van Nederland moet verhuizen om daar zijn schoolopleiding te kunnen afmaken.

Het verhaal van Herman komt dichtbij. Toen ik zelf jong was, stotterde ik ook regelmatig. Ik praatte te snel, struikelde over mijn eigen tong en had een paar woorden die ik maar beter kon vermijden. Natuurkunde was zo'n woord. Die eerste lettergreep was als een nauwelijks te beklimmen Mont Ventoux. Maar ik herinner me ook de jungle van mijn eigen middelbareschooltijd en besef dat ik voor hetzelfde geld aan de andere kant had gestaan. Het bijna gedachteloze gemak waarmee zwakkelingen eruit worden gepikt en met een paar genadeloze grappen op de laatste plaats in de pikorde worden gezet. Ik sta niet voor mezelf van dertig jaar geleden in. De lijn tussen pesten en gepest worden is vaak een dunne.

Herman vertelt in een paar sobere zinnen het verhaal van zijn leven en het raakt me. Het is het verhaal van zo veel jongeren voor wie de dagelijkse gang naar school een nederdaling naar de hel is. Maar Hermans verhaal ontroert me vooral omdat het meer te zeggen heeft dan pijn en lijden. Na zijn verhuizing ontmoet Herman een jongen die een vriend werd en hem over Jezus vertelde. Jezus die zelf werd doodgepest. Herman vindt bij Hem een nieuw leven, zonder dat de pijn van zijn oude leven direct helemaal weg was. Pas een paar jaar geleden, op een Reveilweek, was hij in staat om de beulen van zijn jeugd te vergeven. Het was het begin van een proces waarin boosheid en bitterheid langzaam maar zeker verdwenen. Het is de echo van lang geleden: Vader, vergeef het hun, want ze weten niet wat ze doen.

Het verhaal van Herman raakt me heel diep. De ene mens is de andere vaak een wolf, we maken elkaars leven soms

tot een hel. De onnoemelijke menselijke wreedheid is zichtbaar in Syrië, maar de kiem ervan is veel dichterbij huis, op het schoolplein, in mijn eigen hart. Grote kans dat de beulen van weleer zich hun eigen wreedheid jegens Herman niet eens meer kunnen herinneren.

Tegelijk laat Hermans verhaal het evangelie in zijn volle glorie zien. Als ik zwak ben, dan ben ik machtig. Toen onze groepsleider van tevoren en nog zonder iemand persoonlijk te kennen voor iedereen een tekst uitzocht, kende hij bij Herman geen twijfel. 'Mijn genade is u genoeg' was Gods Woord voor Herman.

Ik verlang naar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, vertelt Herman aan het einde van zijn verhaal. Dan ga ik mijn schade inhalen. Hij lacht breeduit en wij lachen met hem mee. Als er een speakerscorner is in de hemel, dan staat die klaar voor Herman en voor al Gods kinderen bij wie hier woorden tekort schoten.

Gepubliceerd op 30 juli 2013.